

RHAN 1: CYFLWYNIAD

Asesiad o Sensitifrwydd a Capasiti y Dirwedd: Cefndir

- 1.1 Cafodd yr Asesiad hwn ei gomisiynu gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (APCE) Cyngor Gwynedd a Chyngor Ynys Môn. Ei nod oedd darparu sail dystiolaeth gadarn ar gyfer penderfynu ar geisiadau cynllunio, llywio datblygiad Canllawiau Cynllunio Atodol, gan helpu i ddiogelu tirweddau sensitif a nodedig rhag datblygu amhriodol ac annog agwedd gadarnhaol at ddatblygiad yn y lleoliad cywir ac ar raddfa briodol. Yn 205 enillodd Gillespies, yr Ymgynghorwr, Wobr Cynllunio Strategol Tirwedd yr Landscape Institute am y gwaith hwn. Mae'r astudiaeth, fel y mae'n berthnasol i Eryri, yn ystyried yn benodol y tri math datblygu canlynol.

Datblygiadau Ynni Adnewyddadwy

- Ynni Gwynt (gan ganolbwyntio ar ddatblygiadau ar raddfa lai)

Datblygiadau Eraill (Isadeiledd Trawsgludo a Thwristiaeth)

- Mastiau Symudol (Isadeiledd Trawsgludo Telathrebiadau)
- Meysydd ac Estyniadau i safleoedd Carafannau Statig / Cabanau (Twristiaeth)

- 1.2 Mae pa mor dderbyniol yw datblygiad ar raddfa fawr yn y dirwedd wledig yn bwnc emosynol ac yn un lle mae angen cyfaddawd yn aml. Er y cydnabyddir yn gyffredinol y dylai'r tirweddau mwyaf gwerthfawr gael eu diogelu, mae rhai meysydd lle gellir gwneud lle ar gyfer datblygiad, er bod hynny mewn ffordd a reolir i leihau effeithiau andwyol. Mae'r astudiaeth hon yn anelu at ddeall lle a sut orau i ddarparu ar gyfer gwahanol fathau o ddatblygiad a nodwyd yn y briff.
- 1.3 Mae'r dull asesu a amlinellir yn Adran 2 wedi'i ddatblygu ar y cyd â Grŵp Llywio'r Prosiect, a oedd yn cynnwys cynrychiolwyr o APC Eryri, ac Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (UPCC) Ynys Môn a Gwynedd.
- 1.4 Mae'n bwysig nodi bod hon yn astudiaeth strategol ac nid yw'n rhagnodol ar lefel safle unigol. Nid yw'n disodli'r angen am asesiad o'r effeithiau tirweddol a gweledol (AETG) fel rhan o Asesiad Effaith Amgylcheddol ffurfiol (AEA) neu AETG lle mae angen cymryd i ystyriaeth effeithiau ar y dirwedd ond eu hasesu drwy gymhwysiad raddfa llai o'r canllawiau yn y ddogfen *Guidelines for Landscape and Visual Impact Assessment (Edition 3)*. Nid yw'r astudiaeth cymryd i ystyriaeth treftadaeth naturiol a diwylliannol eraill (ac eithrio pan maent yn ymwneud â chymeriad tirwedd ac ystyriaethau gweledol), ffactorau technegol na'r angen canfyddedig am y datblygiad.
- 1.5 Gofynion allweddol y briff ar gyfer yr astudiaeth oedd y dylai fod yn gyfeillgar, yn gryno ac yn gyson â dulliau gweithredu mewn awdurdodau cyfagos.
- 1.6 Mae trosolwg byr o ynni adnewyddadwy a datblygiadau eraill yn cael ei gynnwys isod.

Datblygiadau Ynni Adnewyddadwy

- 1.7 Mae'r Parc Cenedlaethol yn wynebu ystod eang o heriau sy'n deillio o newid yn yr hinsawdd. Mae cydbwysu'r angen i gynhyrchu mwy o ynni adnewyddadwy gyda'r angen i leihau niwed i nodweddion unigryw ac arbennig tirwedd yr ardal yn un o'r heriau hyn. Mae amodau da yn nhirweddau gogledd Cymru i gynhyrchu trydan gwynt, dŵr / hydro a heulol fel y dangosir yn yr *'Asesiad Capasiti Ynni Adnewyddadwy Ynys Môn, Gwynedd ac Eryri'* (2012).

Datblygiad Ynni Gwynt

- 1.9 Mae gan Ogledd-orllewin Cymru, gan gynnwys Parc Cenedlaethol Eryri, ardaloedd mawr o ucheldir gwledig ac ardaloedd arfordirol gydag adnodd gwynt toreithiog. Er mai ymagwedd Llywodraeth Cymru yw cyfyngu datblygiad ffermydd gwynt ar raddfa fawr i Ardaloedd Chwilio Strategol NCT8, nid yw polisi cynllunio Llywodraeth Cymru yn pennu cyfyngiadau gofodol ar gyfer datblygiadau ynni gwynt o dan 25 MW. Yn sgil y nifer cynyddol o geisiadau cynllunio, ceisiadau barn sgrinio AEA ac ymholiadau cyn cais yn cael eu cyflwyno ar gyfer datblygiadau unigol a chlystyrau o dyrbinau gwynt ar wahanol raddfeydd i gynghorau Ynys Môn a Gwynedd ac APCE i raddau ychydig yn llai mae'r astudiaeth hon wedi cael ei chomisiynu er mwyn cyfeirio datblygiadau i'r lleoliadau mwyaf addas a sicrhau bod y nodweddion allweddol ac ansawdd tirweddau'r ardal yn cael eu diogelu.

- 1.10 Mae tyrbinau gwynt yn strwythurau uchel, sy'n cael eu lleoli fel arfer mewn mannau agored neu uchel. Mae hyn yn cynyddu'r potensial ar gyfer effeithiau gweledol helaeth ar y dirwedd, sy'n cael ei waethygu gan y cydadwaith weledol sydd yn aml yn gymhleth rhwng gwahanol gyflyrau goleuo a graddfa a ffurf grwpiau o dyrbinau.
- 1.11 Mae symudiad y llafnau rotor yn denu'r llygad a dan amodau goleuo penodol, gall tyrbinau sy'n symud fod yn weladwy o hirbell.
- 1.12 Mae pa mor dderbyniol yw tyrbinau gwynt yn y dirwedd yn bwnc emosiynol ac yn un lle mae angen ystyried y cydbwysedd cynllunio. Er y cydnabyddir yn gyffredinol y dylai'r agweddau mwyaf gwerthfawr o'r dreftadaeth naturiol gael eu diogelu, mae gan y tirweddau hynny o werth llai potensial i ddarparu ar gyfer rhywfaint o ddatblygiad ynni gwynt, er y dylai hynny fod yn ddarostyngedig i ddylanwad gweledol y datblygiad a natur yr effeithiau andwyol.

Mastiau Symudol (Isadeiledd Trawsgludo Telathrebiadau)

- 1.13 Mae pwysau yn ymwneud â seilwaith telathrebu yn cael ei brofi fwyaf o fewn Parc Cenedlaethol Eryri, yn enwedig mewn perthynas â chynigion ar gyfer mastiau ffôn symudol newydd ac amnewid yr hen rai am rai newydd. Mae hyn oherwydd cyfuniad o ddiffyg derbyniad ffôn symudol a thopograffeg amrywiol y Parc Cenedlaethol, sy'n golygu ei bod yn ofynnol i gael mwy o fastiau er mwyn cael derbyniad.

*'In more remote areas, telecommunications infrastructure is one of the few developments which by necessity has to be prominently sited. Such developments inevitably affect the perceived wildness of the landscape, by introducing an overt man-made structure into an area perceived as relatively natural and remote from human influence. There can also be an impact on landscapes when there is an increase of structures along established infrastructure corridors. This results in increased visual clutter and development often in highly visible locations. In addition, the visual effects of masts can increase through cumulative visual impact, as prominent sites often contain several, disparately designed developments.'*¹

Meysydd Carafannau Statig/ Cabannau ac Estyniadau (Twristiaeth)

- 1.14 Mae tirweddau Ynys Môn, Gwynedd a Pharc Cenedlaethol Eryri yn hollbwysig i'r economi leol ac yn gwneud cyfraniad sylweddol i ddiwydiant twristiaeth yr ardal. Mae twf twristiaeth a hamdden wedi arwain at ddatblygu meysydd / parciau carafannau symudol a chabannau. Mae yna nifer sylweddol o ddatblygiadau meysydd carafannau / siales statig wedi eu lleoli ar hyd arfordiroedd Ynys Môn a Gwynedd a hefyd o fewn Parc Cenedlaethol Eryri. Mae llawer o'r safleoedd hyn (yn enwedig ar hyd yr arfordir) yn amlwg ac yn ddiolwg o ran ymddangosiad gyda rhai safleoedd yn ymestyn dros ardaloedd mawr ac yn aml yn tra-arglwyddiaethu ar ac yn diraddio'r dirwedd.
- 1.15 Mae gwaharddiad llwyr ar unrhyw ddatblygiadau statig meysydd carafannau/cabannau newydd ar draws y tri Awdurdod Cynllunio Lleol ar hyn o bryd. Fodd bynnag, derbynir yn gyffredinol o fewn Ynys Môn a Gwynedd y gallai meysydd presennol gael eu hymestyn 10% mewn unedau am bob maes/parc (yn seiliedig ar faint gwreiddiol y datblygiad) os daw gwelliannau amgylcheddol sylweddol yn eu sgil. Yn yr un modd, ym Mharc Cenedlaethol Eryri gall cynnydd o 10% yn ardal gyffredinol maes parc gael ei ganiatáu (ond nid cynnydd yn y nifer o unedau) os yw'n darparu gwelliannau tirweddol/amgylcheddol. Mae gwasgfa arfordirol yn bygwth rhai o'r meysydd/parciau hyn ac mae'r gofyn am garafannau wedi eu lleoli ar lan y môr, ac wedi eu hamddiffyn gan forgloddiau cerrig er enghraifft, wedi peri i ddatblygiad diolwg gydag effeithiau gweledol arwyddocaol mewn golygfeydd ar hyd y traethau cyfagos ac i'r datblygiad yn ei gyfanrwydd o olygfannau uwch. Wrth i lefel y môr godi yn y dyfodol efallai y bydd angen i rywfaint o feysydd/barciau carafannau statig/cabannau arfordirol i ail-leoli neu ehangu eu lleiniau ymhellach i mewn i'r tir i wneud iawn am y tir a gollwyd; gan ychwanegu ymhellach at bwysau datblygiad ar hyd yr arfordir, os digwydd hyn bydd cyfleon am wella'r tirwedd a lleihau yr effeithiau gweledol.

¹ <http://www.snh.org.uk/futures/Data/pdfdocs/LANDSCAPES.pdf>

Fframwaith Cynllunio a Pholisi

Cyd-destun Polisi Cenedlaethol

- 1.16 Mae polisi cynllunio Cymru, yn cynnwys y dogfennau polisi cenedlaethol (Cymreig) a lleol. Ar lefel genedlaethol, mae *Cynllun Gofodol Cymru* (2008) yn darparu strategaeth ofodol i Gymru gyfan sy'n amlinellu agenda eang 20 mlynedd i lywio datblygiad ac ymyriadau polisi yn y dyfodol. Mae *Polisi Cynllunio Cymru* (Argraffiad 8, Chwefror 2016) (PCC) yn darparu'r ystyriaethau, egwyddorion a'r amcanion polisi cenedlaethol cyffredinol, sy'n sail i'r system gynllunio yng Nghymru. Mae Polisi Cynllunio Cymru yn cael ei gefnogi gan nifer o *Nodiadau Cyngor Technegol* (NCTau) sydd, ynghyd â'r cychlythyrau a llythyrau egluro polisi, yn cynnwys polisi cynllunio cenedlaethol yng Nghymru.

Polisi Cynllunio Cymru (PCC) Fersiwn 8 (Ionawr 2016)

- 1.17 Mae'r polisiau cynllunio defnydd tir ar gyfer Llywodraeth Cymru a nodir ym Mholisi Cynllunio Cymru (PCC) yn sefydlu amcanion y Llywodraeth ar gyfer cadwraeth a gwella treftadaeth naturiol, yn enwedig diogelu cynefinoedd cynhenid, coed a choetiroedd a thirweddau gyda dynodiadau statudol.
- 1.18 Mae system wybodaeth LANDMAP yn cael ei chydabod yn ffurfiol ym Mholisi Cynllunio Cymru fel y man cychwyn ar gyfer asesu tirwedd yng Nghymru. Mae LANDMAP yn darparu gwybodaeth ar gyfer holl dirweddau Cymru.
- 1.19 Mae dyfyniadau o Bolisi Cynllunio Cymru ynghylch datblygiadau ynni ac adnewyddadwy telathrebu yn cael eu cynnwys isod fel a ganlyn:
- Datblygiadau Ynni Adnewyddadwy
- 1.20 Mae pob math o ynni adnewyddadwy yn cael eu hyrwyddo lle maent yn dderbyniol yn amgylcheddol ac yn gymdeithasol.
- 1.21 *'Mae'r DU yn ddarostyngedig i ofynion Cyfarwydddeb Ynni Adnewyddadwy yr UE. Mae'r rhain yn cynnwys targed i'r DU sicrhau bod 15% o'i hynni yn dod o ffynonellau adnewyddadwy erbyn 2020. Mae Map Ffyrdd Ynni Adnewyddadwy y DU yn nadi'r trywydd y dylai'r DU ei ddilyn i gyflawni'r targedau hyn, hyrwyddo ynni adnewyddadwy i atal y newid yn yr hinsawdd a diogel cyflenwadau ynni yn y dyfodol¹². Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i wneud ei rhan drwy gyflawni rhaglen ynni sy'n cyfrannu at ostwng allyriadau carbon fel rhan o'n gwaith i fynd i'r afael â'r newid yn yr hinsawdd (gweler 4.5) tra'n hyrwyddo lles economaidd, cymdeithasol ac amgylcheddol pobl a chymunedau Cymru er mwyn sicrhau gwell ansawdd bywyd i'n cenhedlaeth ni a chenedlaethau'r dyfodol. Amlinellir hyn yn Natganiad Polisi Ynni Llywodraeth Cymru Ynni Cymru: Newid Carbon Isel' (2012) (PCC fersiwn 8 par 12.8.1)*
- 1.22 *'Dylai polisiau cynllunio ar bob lefel hwyluso cyflawni'r uchelgais a fynegir yn Ynni Cymru: Newid Carbon Isel a thargedau'r DU ac Ewrop ar ynni adnewyddadwy. Mae'r Gyfarwydddeb Ynni Adnewyddadwy¹⁴ yn cynnwys rhwymedigaethau penodol er mwyn ei gwneud yn haws mynd ati'n effeithiol i ystyried ffynonellau ynni adnewyddadwy, technoleg hynod effeithiol a systemau gwresogi ac oeri ardal yng nghyd-destun datblygu ardaloedd diwydiannol a phreswyl. Hefyd (o 1 Ionawr 2012 ymlaen) bydd yn ei gwneud yn ofynnol bod pob adeilad cyhoeddus newydd, ac adeilad cyhoeddus presennol sy'n cael ei ailwampio, yn batrwm i eraill yng nghyd-destun y Gyfarwydddeb. Mae'r materion sydd wrth graidd y dyletswyddau hyn yn rhai y bu'r polisi cynllunio yn canolbwyntio arnynt ers tro byd yng Nghymru. Yn y cyd-destun hwn, dylai awdurdodau cynllunio lleol a datblygwyr fel ei gilydd dalu sylw penodol i'r canllawiau a geir yn Nodyn Cyngor Technegol 8: Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy¹⁵ a Cynllunio ar gyfer Ynni Adnewyddadwy – Llawlyfr i Gynllunwyr¹⁶. Serch hynny, bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried paratoi canllawiau eraill wedi'u targedu, lle bo hynny'n briodol.'* (PCC fersiwn 6, Par 12.8.2)²

Datblygiadau Telathrebu

- 1.23 *'Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod bod seilwaith telathrebu fforddiadwy, diogel sy'n hygyrch dros ardal eang yn bwysig i ddinasyddion a busnesau ledled Cymru. Mae'n bwysig bod y seilwaith telathrebu yng Nghymru yn gallu bodloni'r her hwn, gan helpu i adeiladu economi ffyniannus yng Nghymru. I'r perwyl hwn, mae Llywodraeth Cymru yn cydweithio â'r diwydiant telathrebu a'r corff rheoleiddio cyfathrebu, Ofcom, i rannu*

² Polisi Cynllunio Cymru (Fersiwn 8 Ionawr 2016), Pennod 12 – Isadeiledd a Gwasanaethau 12.8

gwybodaeth am faterion sy'n gysylltiedig â'r seilwaith telathrebu, i ddeall y ffactorau rheoleiddiol, economaidd a chynllunio sy'n rhwystro buddsoddiadau ac i ddylanwadu ar lunio polisiau yn y maes hwn yn y dyfodol. Mae gan Lywodraeth Cymru bolisiau sefydledig ar gyfer diogelu cefn gwlad ac ardaloedd trefol – yn enwedig y Parciau Cenedlaethol, Ardaloedd o Harddwch Naturiol Eithriadol, Safleoedd o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig, yr Arfordir Treftadaeth ac ardaloedd ac adeiladau o bwys pensaernïol neu hanesyddol.³

Nodiadau Cyngor Technegol

- 1.24 Mae Polisi Cynllunio Cymru yn cael ei gefnogi gan gyfres o Nodiadau Cyngor Technegol (NCT) sy'n cynnwys y canlynol:
- 1.25 **NCT 8: Ynni Adnewyddadwy** - mae'n dynodi saith Ardal Chwilio Strategol (SSA) ledled Cymru. Mae'r rhain yn ardaloedd y gellir o bosibl lleoli'r ffermydd gwynt mwyaf (>25MW) ynddynt. Mae TAN 8 yn nodi ardaloedd lle mae'n debygol y caiff cynigion eu cefnogi, ardaloedd i'w gwarchod yn sylweddol rhag datblygiadau ffermydd gwynt, a'r ymagwedd i'w dilyn mewn ardaloedd eraill. Mae TAN 8 yn nodi y dylid osgoi ymgymryd â chynlluniau ynni gwynt mawr ar y rhan fwyaf o'r ardaloedd y tu allan i'r SSAu; serch hynny, efallai y gellir ystyried ffermydd gwynt hyd at 25 MW ar safleoedd tir llwyd ac ar gyfer cynlluniau ynni gwynt cymunedol a domestig llai na 5 MW mewn mannau eraill. Mae *Nodyn Canllaw Gwybodaeth 3 LANDMAP: Defnyddio LANDMAP ar gyfer Asesiad o Effaith Tyrbinau Gwynt ar y Tir ar Dirwedd a Gweledol* (2013) yn cyfeirio at TAN 8 ac yn cyflwyno gwybodaeth fanwl ynglŷn â'r SSAu a datblygiadau ynni gwynt gyda'r bwriad o osgoi, lleihau a gwneud yn iawn am effeithiau andwyol.
- 1.26 O ran datblygiad ynni gwynt, mae'n cael ei gydnabod yn gyffredinol bod rhagdybiaeth ar gyfer newid tirwedd mawr yn y SSAu ac yn agos atynt, ond na ddylid caniatáu newid sylweddol y tu allan i'r SSAu.
- 1.27 Mae TAN 8 yn cyfeirio at ddatblygiadau ynni solar PV; fodd bynnag, mae hyn yn gysylltiedig â datblygiadau ar raddfa ddomestig sydd y tu allan i gwmpas yr astudiaeth hon.
- 1.28 **NCT 12: Dylunio** – mae'n ei gwneud yn ofynnol i Awdurdodau Cynllunio Lleol werthuso cymeriad y dirwedd, gan gynnwys y rhinweddau gweledol a synhwyrol ac mae'n pwysleisio bod angen ystyried cymeriad tirwedd wrth ddatblygu fframwaith cynllunio cadarn a chydlynol. Y bwriad yw sicrhau y lleolir datblygiadau mewn ardaloedd sy'n gallu eu cynnwys orau, sydd wedyn yn helpu i gyfyngu'r effeithiau andwyol a chynnal amrywiaeth y dirwedd. Mae TAN 12 yn cefnogi'r defnydd o LANDMAP er mwyn helpu i hysbysu a chanfod lle ffeirir datblygu o ran tirwedd.
- 1.29 **NCT 13: Twristiaeth** - mae'n rhoi cyngor ar faterion sy'n ymwneud â thwristiaeth ym maes cynllunio, gan gynnwys amodau meddiannaeth, datblygiadau carafanau a chabannau gwyliau, a chynngor perthnasol arall.
- 1.30 **NCT 14: Cynllunio'r Arfordir** - mae'n rhoi cyngor ar faterion allweddol sy'n ymwneud â chynllunio ar gyfer y parth arfordirol, gan gynnwys cynlluniau rheoli hamdden a threftadaeth a'r draethlin.
- 1.31 **NCT19: Telathrebu** – mae'n rhoi cyngor ar faterion sy'n ymwneud â thelathrebu ym maes cynllunio gan gynnwys mastiau ffonau symudol ac ystyriaethau amgylcheddol.

Canllaw ar gyfer Dylunio Cynaliadwy yn y Parciau Cenedlaethol yng Nghymru (Gwanwyn 2009)

- 1.32 Nod y canllaw hwn yw hyrwyddo dyluniad cynaliadwy o ansawdd uchel, sy'n ychwanegu at harddwch naturiol, bywyd gwyllt a threftadaeth ddiwyllianol Parciau Cenedlaethol Cymru.
- 1.33 Mae'r ddogfen yn ystyried datblygiadau ynni adnewyddadwy, tirwedd, bioamrywiaeth, lle ac arbenigrwydd lleol ymhlith egwyddorion eraill dylunio cynaliadwy. Mae'n cynnig arweiniad generig a all gael ei ddefnyddio gan staff rheolaeth datblygu i asesu ceisiadau cynllunio, yn ogystal â datblygwyr, tirfeddianwyr a dylunwyr.

Cyd-destun Polisi Lleol

- 1.34 Yn dilyn y Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol (2004), mae'n rhaid i bob Awdurdod Unedol yng Nghymru baratoi cynllun datblygu lleol (CDLI) ar gyfer ei ardal. Cyhoeddodd Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri ei CDLI yn 2011.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri, Cynllun Datblygu Lleol Eryri (CDLIE) 2007-2022 (2011)

³ Polisi Cynllunio Cymru (Fersiwn 8, Inawr 2016), Pennod 12 – Isadeiledd a Gwasanaethau 12.11

1.35 Wrth gyflawni ei ddyletswyddau cynllunio statudol, mae'n rhaid i Awdurdod Parc Cenedlaethol Eryri (APCE) hefyd ystyried cyfrifoldebau statudol a swyddogaeth reolaethol Awdurdodau'r Parciau Cenedlaethol, fel sydd wedi'i nodi o dan Ddeddf yr Amgylchedd 1995.

Y pwrpasau hyn yw:

Gwarchod a gwella harddwch naturiol, bywyd gwylt a threftadaeth ddiwylliannol y Parc.

Hyrwyddo cyfle i'r cyhoedd ddeall a mwynhau nodweddion arbennig y Parc.

1.36 Mae'r CDLI yn nodi:

'Er nad yw prosiectau cynhyrchu pŵer o ynni ar raddfa fawr yn gydnaws â statws Parc Cenedlaethol, rhoddodd asesiad o ynni adnewyddadwy yn Eryri ystyriaeth i'r posibilrwydd fod lle o bosibl i gyfrannu at leihau galw am drydan o danwydd ffosil trwy arbedion effeithlonrwydd a thrwy ddatblygiadau ynni adnewyddadwy bach i ddiwallu anghenion domestig neu gymunedol. Roedd y rheiny'n cynnwys cynlluniau trydan dŵr ar raddfa fach, tyrbinau gwynt domestig, ffotofoltäig, biomas a nwy safle tirlenwi'. (Paragraff 3.19).

1.37 Mae'r CDLI yn cynnwys polisi penodol sy'n ymwneud â diogelu'r dirwedd mewn perthynas â datblygiadau: Polisi Datblygu 2: Datblygu a'r Dirwedd (2), sy'n nodi fel a ganlyn:

'Dylai graddfa a dyluniad datblygiad newydd yn cynnwys ei osodiad a thirlunio barchu a diogelu cymeriad y dirwedd. Ymwrthodir effeithiau annerbyniol ar y dirwedd a rhoddir ystyriaeth benodol iawn i warchod:

- *Ardaloedd Adran 3 o harddwch naturiol⁴.*
- *Arfordir sydd heb ei ddatblygu.*
- *Golygfeydd sydd yn weladwy o olygfannau.*
- *Ardaloedd cymeriad tirlun wedi ei seilio ar LANDMAP fel y diffinnir yng Nghanllaw Atodol ar Dirweddau Eryri.⁵*

1.38 Mae'r CDLI hefyd yn datgan:

'Mae tirweddau Eryri'n cynnwys mynyddoedd creigiog, rhostiroedd uchel, dyffrynnoedd coediog, llynnoedd, rhaeadrau, aberoedd, ac arfordir sydd i gyd yn cyfrannu at 'Rinweddau Arbennig' yr ardal. Mae llonyddwch a phellenigrwydd yr ardal hefyd yn ychwanegu at yr hyn sy'n gwneud Eryri mor arbennig. Bydd yr Awdurdod (APCE) yn annog datblygiad nad yw'n effeithio'n andwyol ar unrhyw un o'r rhinweddau arbennig hyn er mwyn cynnal ansawdd bywyd y bobl sy'n byw yn y parc a phrofiad ymwelwyr â'r Parc Cenedlaethol. Gall datblygiadau tu allan i'r Parc Cenedlaethol hefyd gael effaith andwyol ar gymeriad y dirwedd ac effeithio ar olygfeydd allan ac i mewn i'r ardal. Mae'r Awdurdod yn cydnabod pwysigrwydd trafod effeithiau traws ffiniol datblygiadau ar y dirwedd gydag Awdurdodau cyfagos. Bydd yr Awdurdod yn rhoddi ystyriaeth i'r effaith weledol ac effaith ar y dirwedd yn achos cynigion sydd yn agos i ffiniau'r Parc Cenedlaethol a'r modd y gall y rhai hyn effeithio ar bwrpasau'r Parc Cenedlaethol.'⁶ Paragraff 3.18

1.39 Mae nifer o ddogfennau Canllaw Cynllunio Atodol (CCA) wedi cael eu paratoi i ddarparu rhagor o wybodaeth fanwl i gefnogi CDLI Eryri. Mae'r Awdurdod yn defnyddio'r dogfennau hyn wrth wneud penderfyniadau ac maent yn ystyriaeth berthnasol. Mae'r CCA a ganlyn yn berthnasol i'r astudiaeth hon:

- Llety Ymwelwyr (Hydref 2012).
- Tirweddau Eryri (Drafft Gweithio) - Mae Parc Cenedlaethol Eryri wedi defnyddio LANDMAP i hysbysu canfod Ardaloedd Cymeriad Tirwedd (ACT) a chanllawiau rheoli perthynol.
- Ynni Adnewyddadwy a Charbon Isel (Drafft).

Cestyll a Muriau Trefi Edward I yng Ngwynedd, Cynllun Rheoli Safle Treftadaeth y Byd (Cadw) (2004)

⁴ Mae Adran 3 o Ddeddf Bywyd Gwylt a Chefn Gwlad (Diwygio) 1985 yn rhoi cyfrifoldeb ar bob un o'r Parciau Cenedlaethol yng Nghymru a Lloegr i baratoi map sy'n dangos yr ardaloedd o fynydd-dir, gweundir, rhostir, coetir, twyndir, clogwyni neu flaendraeth y mae'r Awdurdod yn ystyried bod ei harddwch naturiol yn arbennig o bwysig i'w warchod.

⁵ Cynllun Datblygu Lleol Eryri (CDLIE) 2007-2022 (2011)

⁶ Cynllun Datblygu Lleol Eryri (CDLIE) 2007-2022 (2011)

1.40 Mae'r Safle Treftadaeth y Byd hwn yn cynnwys Cestyll a Muriâu Trefi Caernarfon a Chonwy, a Chestyll Harlech a Biwmares. Mae'r tri chastell sydd wedi'u hamlygu â llythrennau trwm o fewn ardal yr astudiaeth, ac mae Castell a Muriâu Tref Conwy o fewn clustogfa ardal yr astudiaeth.

1.41 Mae Cynllun Rheoli⁷ wedi'i baratoi ar gyfer Safle Treftadaeth y Byd i ddiogelu a gwella lleoliadau'r Cestyll ac i annog eu cyflwyno i'r cyhoedd ar gyfer addysg ac ymchwil gydol oes. Mae lleoliad yr henebion wedi'i ddiogelu trwy'r system gynllunio leol; mae'r Cynghorau ac Awdurdod y Parc wedi nodi polisiau cynllunio i ddiogelu Safle Treftadaeth y Byd a'i leoliad yn y dirwedd (gan gynnwys golygfeydd pwysig a hanesyddol i mewn ac allan o bob heneb yn Safle Treftadaeth y Byd sydd, yn gyffredinol, yn ymestyn y tu hwnt i ardal y lleoliad hanfodol).

Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri (2010-2015)

1.42 Mae Cynllun Rheolaeth Parc Cenedlaethol Eryri yn darparu'r fframwaith polisi strategol ar gyfer y Parc Cenedlaethol. Mae'n cael ei adolygu bob pum mlynedd ac mae'r Adroddiad ar Gyflwr y Parc (Drafft 2009) yn cael ei ddefnyddio fel ffynhonnell ar ei gyfer, ac mae hwnnw hefyd yn cael ei adolygu bob pum mlynedd. Mae'r Adroddiad ar Gyflwr y Parc hefyd yn cynnwys map llonyddwch.

Asesiad Morlun Cymru (Morluniau Cymru a'u sensitifwydd i ddatblygiadau alltraeth) 2009

1.43 Mae CCGC (Cyfoeth Naturiol Cymru (CNC) erbyn hyn) wedi asesu cymeriad a nodweddion arbennig morluniau Cymru, gan gynnwys eu sensitifwydd cymharol i ddatblygiadau ar y môr.

1.44 Mae Asesiad Morlun Cymru yn rhannu arfordir Cymru yn 50 uned morlun rhanbarthol sy'n nodi cymeriad a rhinweddau pob uned. Mae hefyd yn asesu sensitifwydd a chynhwysedd pob uned morlun i ddatblygiadau ynni adnewyddadwy yn y môr. Er bod yr adroddiad yn canolbwyntio ar ddatblygiadau ynni gwynt yn y môr mae'n darparu gwybodaeth werthfawr wrth benderfynu ar effaith bosibl datblygiadau ynni gwynt ar y tir ar gymeriad a rhinweddau morlun.

Asesiad Morlun Ynys Môn ac Eryri (2013)

1.45 Mae Asesiad Cymeriad Morlun Ynys Môn ac Eryri, a gwblhawyd ym mis Awst 2013⁸, yn asesu'r Mathau Cymeriad Morlun (SCTs) a'r Ardaloedd Cymeriad Morlun (SCAs) mwy manwl sy'n rhan o'r ddau ranbarth.

1.46 Un o brif ddibenion yr Astudiaeth Morlun oedd i ddal y rhinweddau canfyddiadol ac arbrolfod o'r arfordir, a'u perthnasu gyda gwahanol amgylcheddau ffisegol ac ardaloedd daearyddol. Mae canlyniadau'r astudiaeth hon wedi llywio'r Astudiaeth Capasiti Tirwedd a Sensitifwydd hwn gyda SCTau a SCAu a gyfeirir atynt drwyddo draw.

Cyngor Cefn Gwlad Cymru, Map Ardaloedd Tawel Cymru (Mawrth 2009)

1.47 Mae'r Map Ardaloedd Tawel Cymru, 2009 a'r dadansoddiad ystadegol sy'n cyd-fynd ag o, yn darparu sylfaen dystiolaeth wrthrychol a chadarn i lywio penderfyniadau cynllunio. Gyda'i gilydd maent yn darparu dangosydd o newid mewn tawelwch a ellir ei ddefnyddio mewn Asesiadau Amgylcheddol Strategol (AAS) ac Asesiad o Effaith Amgylcheddol. Maent yn nodi sut y mae penderfyniadau cynllunio dros y 12 mlynedd diwethaf wedi effeithio ar dawelwch yng Nghymru ac mae'n darparu llinell sylfaen i fesur yr effaith bosibl y gall cynlluniau a rhaglenni eu cael ar dawelwch a'r awyr nosol yn y dyfodol.

1.48 Mae haenau data GIS a mapiau sydd wedi eu cynnwys ym Map 2009 ar gael ac maent yn ffynhonnell ddefnyddiol o ddata. Darperir copi o fap 2009 wedi ei droshaenu â data cod post yn Ffigwr A-3 yn Atodiad

Patrwm Gweithredu tuag at yr Astudiaeth

1.49 Prif amcanion yr asesiad yw:

- Darparu asesiad strategol o sensitifwydd cymharol tirweddau Ynys Môn, Gwynedd a Pharc Cenedlaethol Eryri i ystod o ynni adnewyddadwy, seilwaith trawsyrru a / neu ddatblygiad twristiaeth gan ddefnyddio setiau o feini prawf tirweddol a gweledol sy'n cynnwys agweddau corfforol a chanfyddiadol yn ogystal â rhoi ystyriaeth i werth tirwedd.
- Datblygu cyfres o strategaethau tirwedd sy'n rhoi syniad o ble y gallai datblygiadau orau gael ei leoli ac awgrym o raddfa briodol datblygiad, yn seiliedig ar drothwyon uchafswm capasiti.

⁷ <http://cadw.wales.gov.uk/historicenvironment/protection/worldheritage/cstlsedward1/?lang=en>

⁸ Asesiad Cymeriad Morlun Ynys Môn ac Eryri, Fiona Fyfe Associates (Awst 2013)

-
- Darparu canllawiau lleoli a dylunio sy'n berthnasol i bob un o'r gwahanol fathau o ddatblygiad ac ystyried methodoleg ar gyfer gwerthusiad cronus o'r dirwedd ac effaith weledol gwahanol fathau o ddatblygiad.

1.50 Nid oes dull y cytunwyd arno yn ffurfiol ar gyfer asesu sensitifrwydd na gallu tirweddau mewn perthynas â mathau gwahanol o ddatblygu ar hyn o bryd yn cael eu hystyried yn yr astudiaeth hon. Mae'r fethodoleg a nodir yn Adran 2 wedi cael ei ddatblygu o ganllawiau cyhoeddedig presennol a'r dull a ddefnyddir mewn astudiaethau tebyg eraill. Mae'n seiliedig ar yr cynsail y dylai datblygiad gael ei dderbyn yn fwy rhwydd yn yr ardaloedd lleiaf sensitif a dylent osgoi ardaloedd sy'n cael eu gwerthfawrogi'n fawr am eu nodweddion golygfaol, hamdden a rhinweddau annatblygedig, megis llonyddwch a phellenigrwydd; yn enwedig yr ardaloedd hynny sy'n cael eu heffeithio gan ddynodiadau rhyngwladol neu genedlaethol a'r rhai lle mae'r effeithiau cronol cynlluniau presennol a chynlluniau wedi cael caniatad yn cyfyngu datblygiad pellach.

Strwythur yr Adroddiad

1.51 Mae gweddill yr adroddiad wedi ei strwythuro fel a ganlyn:

Rhan 2: Tirweddau gwaelodlin Parc Cenedlaethol Eryri

Rhan 3: Gwerthusiad o Sensitifrwydd Tirwedd a Chyflwyno Strategaethau

Rhan 4: Arweiniad generic ar Leoli & Dyluniad

Rhan 5: Arweiniad ar gyfer Asesu Effeithiau Tirweddol a Gweledol Cronus

Atodiad Technegol: Methodoleg

1.52 Cefnogir yr adroddiad hefyd gyda ffigyrau ac atodiadau fel y'i rhestrwyd yn y cynnwys.